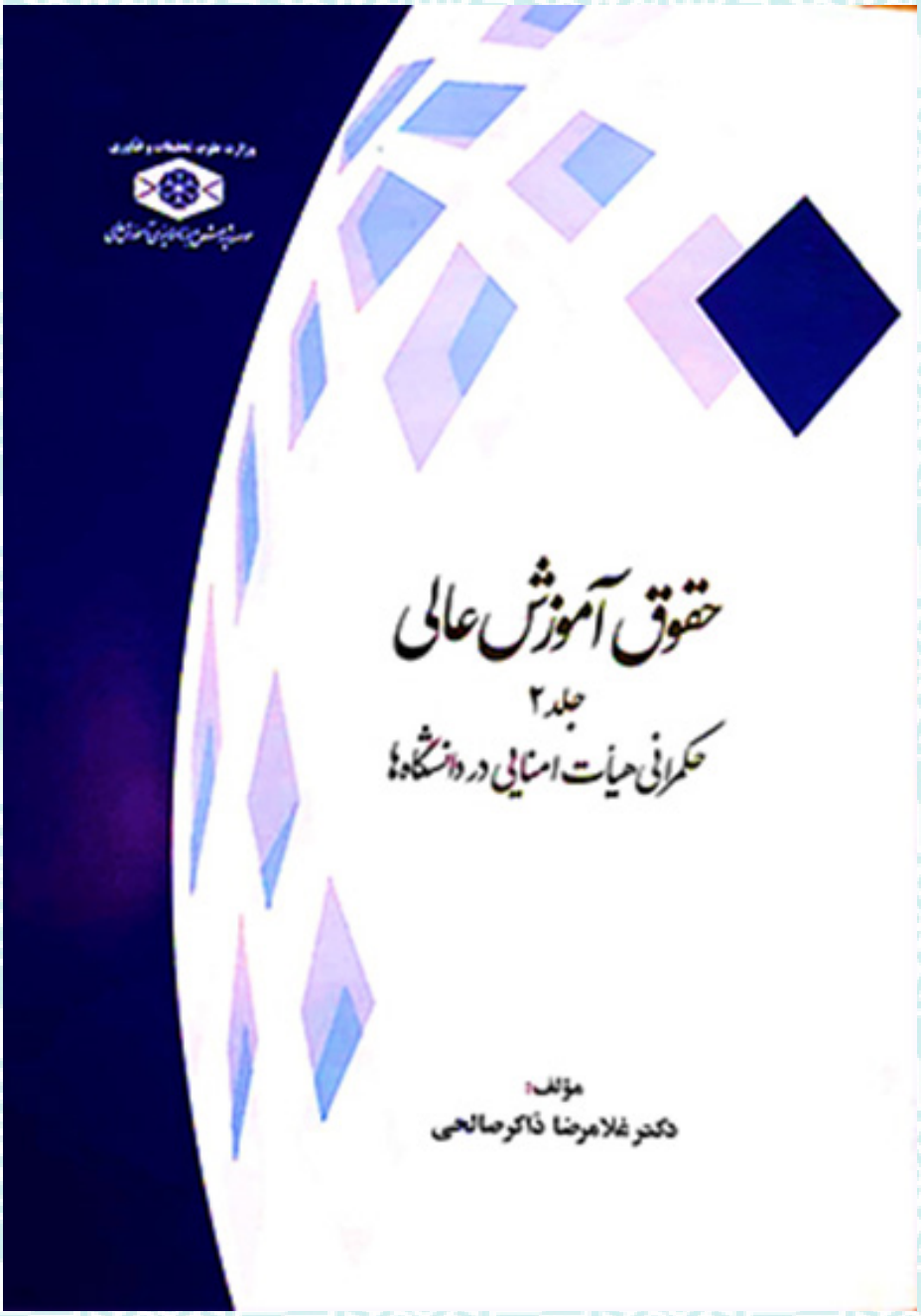

نام کتاب: حقوق آموزش عالی جلد۲ «حکمرانی هیأت امنایی در دانشگاه‌ها»

تالیف: غلامرضا ذاکر صالحی

انتشارات: موسسه پژوهش و برنامه‌ریزی آموزش عالی

سال انتشار: ۱۴۰۰

[Downloaded from smtjournal.smtc.ac.ir on 2026-10-24]

مولف در پیشگفتار این اثر آورده است: جلد نخست مجموعه حقوق آموزش عالی درسال ۱۳۹۶ با هدف تبیین مفاهیم اصلی این شاخه از دانش حقوق و مسائل آن در ایران توسط موسسه پژوهش و برنامه‌ریزی آموزش عالی منتشر شد. در آن کتاب موضوعاتی چون حق بر آموزش و امکان تعمیم آن به آموزش عالی، ابعاد حق بر آموزش عالی، چگونگی آن در اسناد بین‌المللی و قوانین اساسی کشورها، گونه‌شناسی قوانین آموزش عالی در ایران، طبقه‌بندی مسائل حقوق آموزش عالی در ایران، موضوع استقلال دانشگاهی از منظرحقوقی، مبحث حقوق مالکیت‌های فکری دانشگاهی و... بررسی و تحلیل شد. جلد دوم این مجموعه که هم‌اکنون پیش روی شماست به حکمرانی هیأت امنایی و نحوه تعامل دولت و هیأت امنا و شیوه‌های نظارت و گزارش‌دهی اختصاص دارد.

او در ادامه بیان می‌کند: اکنون بیش از ۶۰۰ نفر از اندیشمندان و مدیران کشور با تخصص‌های مختلف در هیأت‌های امنای دانشگاهی عضو هستند. این تعداد به‌جز دانشگاه‌ها و موسسات غیردولتی مانند دانشگاه آزاد اسلامی است. بنابه توصیه رئیس سابق مرکز هیأت‌های امنا و ممیزه مرکزی، این کتاب برای مطالعه این جمع نخبه منتشر می‌شود و این اثر برای آنها مانند یک کتاب راهنما و دستنامه عمل خواهد کرد. این اعضا، مشتاق مطالعه تجارب عینی کشورهای دارای نظام‌های آموزش عالی پیشرفته هستند. بدین‌منظور، تلاش شد تمام جزئیات و ابتکارات حقوقی و مدیریتی مندرج در گزارش‌ها و مقالات خارجی در این کتاب منتشر شود تا نیازی به مراجعه مکرر به این متون نباشد. مطالعات هوگان، جونز و شاناهان، لومباردی، یوشر، انجمن هیأت‌های امنای دانشگاه‌ها و کالج‌ها، به‌نحو خوبی بازتاب داده شد. مطالعه میدانی و عمیق موسسه برنامه‌ریزی آموزشی یونسکو (IIIE) نیز به‌دلیل فراگیربودن در سراسر آسیا اهمیت داشته و حدود ۷۰ درصد محتوای آن منعکس شد. مقاله ارزشمند پرووت و استرمن در مورد «حکمرانی دانشگاه: استقلال، ساختارها و فراگیری»، دیدگاه جامعی از کل اروپا به دست می‌داد و برای خواننده ایرانی اهمیت داشت؛ بنابراین، معرفی نسبتاً کاملی از این پژوهش بین‌المللی و یافته‌های آن صورت گرفت. خوانندگان در فصل هشتم با ساختار حکمرانی ده‌ها دانشگاه در گوشه و کنار جهان (در سه قاره آمریکا، اروپا و آسیا) آشنا می‌شوند. در انتها، یافته‌های میدانی مصاحبه با ۳۴ نفر از اعضای هیأت‌های امنا و خبرگان آموزش عالی ایران آمده است که حاوی نکات و ایده‌های بدیعی برای ارتقای نقش و جایگاه این نهاد و تنظیم بهتر مناسبات آن با دولت است. در بخش ضمیمه نیز چارچوب قانونی هیأت امنا در سه دانشگاه برای بهره‌مندی سیاست‌گذاران و قانون‌پژوهان درج شده است.

کتاب در ده فصل به پرسش‌هایی که در ادامه آمده است، پاسخ می‌دهد:

۱-در سایر کشورها هیأت امنا چه کارکردها و وظایفی برعهده دارد؟

۲-ساختار و ترکیب اعضای هیأت امنا در سایرکشورها چگونه است؟

۳-زمینه و ساختار آموزش عالی در کشورهای مورد مطالعه چیست؟

۴-وضع موجود و مطلوب مسئولیت متقابل دولت و هیأت امنای دانشگاهی چگونه است؟ چه ابهامات و کاستی‌هایی وجود دارد؟

۵-وضع موجود و مطلوب نظارت هیأت امنای دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی و پژوهشی بر فعالیت موسسه خود چگونه است؟ چه ابهامات و کاستی‌هایی وجود دارد؟

۶-وضع موجود و مطلوب ارزیابی نهاد هیأت امنا به‌عنوان مرجع مقررات‌گذار چگونه است؟

[Downloaded from smtjournal.smtc.ac.ir on 2026-10-24]